

V4 buduje obranně-technologický průmysl v garáži. Ukrajina pomáhá

5. března 2026

Tamás Csiki

Vzhledem k tomu, že region střední a východní Evropy získá největší kus koláče z 150miliardového plánu modernizace obrany EU, ukrajinský obranný sektor vzrostl od roku 2022 o 350 procent. Zatímco někteří ve V4 si tuto příležitost uvědomují, mlha zdrženlivosti stále přetrvává.

Během vleklé vysoce intenzivní války, která vstoupila do svého pátého roku, si Ukrajina vybudovala agilní obranně-průmyslový komplex, který pomáhá zemi přežít ve vyčerpávací válce proti hlavnímu protivníkovi – a vybudovat si konkurenční výhodu mezi svými podobně smýšlejícími spojenci. Oznámení prezidenta Volodymyra Zelenského o potenciální pomoci zemím Blízkého východu proti íránským útokům dronů projevilo toto pokušení.

Tři hlavní pobídky, které podněcují spolupráci spojenců s Ukrajinou v oblasti obrany a průmyslu, jsou kapacita a agilita, inovativní náskok a vývoj špičkových technologií v klíčových oblastech pro budoucí pozemní, vzdušné a námořní válčení. Patří sem drony, senzory, raketová technologie, protivzdušná obrana, asymetrické námořní schopnosti A2/AD, automatizace a umělá inteligence.

První pobídka – kapacita a agilita

Ukrajinský obranně-průmyslový sektor vyrábí téměř 60 procent vojenského vybavení používaného jejími ozbrojenými silami. Většina ze současných 500 obranných společností jsou soukromé subjekty – „garážové startupy“, které neustále nově definují moderní obranu. Nadměrná výrobní kapacita v některých

oblastech dosahuje 45 procent, což nabízí odborné znalosti a výrobní kapacitu, kterou spojenci tolik potřebují.

Druhý stimul – inovativní výhoda

Válečné okolnosti a skutečné náklady na selhání měřené v životech přispěly k vybudování celého cyklu obranných inovací – experimentování, návrhu, testování, zkoušení, výroby, adaptace a dalšího vývoje – v rozsahu, jaký evropské ozbrojené síly a obranný průmysl nikdy od roku 1945 neměly.

Čtyři roky drtivých bojů donutily vojenský průmyslový komplex poskytnout ozbrojeným silám rychle nasazené a neustále adaptabilní prostředky. Těmto cílům slouží iniciativy, jako je platforma obranných technologií Brave1, Defence City – regulační režim zaměřený na urychlení domácí obranné výroby na Ukrajině, a Test in Ukraine, který propojuje ukrajinské firmy se západními investory a testuje zbraně v bojových podmínkách.

Třetí pobídka – špičkové technologie

Integrací ukrajinských průmyslových kapacit do evropských dodavatelských řetězců by EU mohla rychle rozšířit objemy výroby, diverzifikovat dodavatele a snížit strategické závislosti v prioritních oblastech identifikovaných v Pláně obranné připravenosti 2030. Mezi tyto technologie patří zbraně pro vzdálenou vzdálenost, jako je pozemní řízená střela FP-5 Flamingo, útočný dron dlouhého doletu An-196 Liutyi, řízená střela Long Neptune a balistická střela 1KR1 Sapsan.

Proto má podpora investic do ukrajinského vojensko-průmyslového komplexu, zakládání společných podniků a lokalizace evropské obranné výroby na Ukrajině pevné základy. Není divu, že k únoru 2026 15 členských států EU – včetně států Visegrádské skupiny (V4) a širší střední a východní Evropy – zahrnuje do svých plánů modernizace obrany společné projekty s Ukrajinou. Litva již v roce 2025

oznámila společnou výrobu dronů a akustických systémů detekce dronů s Ukrajinou. Polsko následovalo tento příklad.

Jak poznamenal pro Ukrinform ukrajinský ministr strategického průmyslu Herman Smetanin:

„Ukrajinský obranný průmysl prokázal svou odolnost pod palbou... Musíme plně integrovat ukrajinský obranný sektor do evropské obranné technologické a průmyslové základny, včetně zapojení do programu EU Rearm. Společný výzkum a výroba, společné dodavatelské řetězce a výcvik ukrajinských sil nejen pomohou Ukrajině vyhrát. Bude to vítězství pro Evropskou unii. Pojdme tedy společně budovat arzenál svobodného světa.“

Ukrajina se v poslední době znovu zaměřuje na digitalizaci a technologický impuls v ukrajinských ozbrojených silách a v řízení obranného průmyslu, přičemž v lednu 2026 byl ministrem obrany jmenován Mychajlo Fjodorov. Kromě další digitální transformace ozbrojených sil a vytvoření jednotného digitálního systému pro všechny operace dronů na Ukrajině patří mezi oblasti rozvoje pro bezprostřední budoucnost také bezpilotní pozemní vozidla a laserové zbraně proti dronům.

SAFE jako nový akcelerátor obranného průmyslu

Bezpečnostní akce pro Evropu (SAFE) je úvěrová iniciativa EU ve výši 150 miliard eur, jejímž cílem je urychlit společné zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany a posílit průmyslovou základnu s cílem řešit kritické nedostatky ve schopnostech, snížit fragmentaci v zadávání veřejných zakázek v oblasti obranného průmyslu a posílit bezpečnost, zejména v reakci na válku mezi Ruskem a Ukrajinou. Je to další pobídka pro evropské země nejen k pokračování, ale i k dalšímu prohlubování jejich obranné spolupráce s Ukrajinou, a země střední a východní Evropy toho již využily.

Mezi oblasti zájmu SAFE patří munice, rakety, dělostřelecké systémy, pozemní bojové schopnosti, ochrana kritické infrastruktury, kybernetická a vojenská mobilita v Tier-1, stejně jako protivzdušná a protiraketová obrana, námořní/podvodní systémy, drony a protidronové systémy, strategické prostředky (např. letecká přeprava, doplňování paliva ve vzduchu), vesmírná aktiva, umělá inteligence a schopnosti elektronického boje v Tier-2.

K 23. únoru Evropská rada formálně schválila finanční pomoc pro 16 členských států EU z 19 žadatelů o finanční prostředky SAFE ve dvou vlnách, a to na základě pozitivního hodnocení jejich národních investičních plánů v oblasti obrany Evropskou komisí. Polsko, Česko a Rumunsko použijí tyto finanční prostředky na společné iniciativy s Ukrajinou, zatímco Maďarsko a Slovensko praktikují tradiční zdrženlivost.

Polský model obranné spolupráce založený na společném podniku

Mezi evropskými zeměmi bude mít Polsko pravděpodobně nejpropracovanější a nejkomplexnější rámec obranné spolupráce s Ukrajinou.

V druhé vlně financování se stalo největším příjemcem úvěru, který představoval téměř 44 miliard eur. Rumunsko, Litva a Lotyšsko jsou v první pětce, zatímco rozhodnutí o přidělení Maďarska stále čeká na rozhodnutí kvůli problémům s právním státem.

Po podepsání bezpečnostní dohody v roce 2024 polský premiér Donald Tusk během své návštěvy Kyjeva 5. února 2026 oznámil podpis prohlášení o záměru, jehož cílem je odstranit bariéry ve výměně technologií, zajistit financování prostřednictvím programů EU SAFE a zavést společnou výrobu zbraní a střeliva v zařízeních v obou zemích. Tento krok spolu s potenciálním programem průmyslových úvěrů, který má být zřízen v první polovině roku 2026 pro ukrajinské a společné obranné firmy, připraví cestu pro směřování finančních prostředků SAFE do posílené spolupráce v nadcházejících letech.

Důležité je, že namísto rámců pro přímé zadávání veřejných zakázek Polsko a Ukrajina již zakládají společné podniky mezi státními a soukromými podniky z obou zemí v následujících oblastech:

- Výroba a vývoj bezpilotních systémů ve všech oblastech (UAV, UGV, USV a systémy proti dronům)
- Robotika a automatizace, umělá inteligence a vytváření pokročilých softwarových platforem pro koordinaci dronů a rozpoznávání cílů
- Výroba balistických raket, protivzdušná a protiraketová obrana
- Výroba, údržba a dodávky obrněných vozidel

Některé projekty jsou již v provozu: polské společnosti UNIMOT a PZLD společně s ukrajinskými obrannými společnostmi vyrábějí drony a protiletadlové stíhačky, zatímco skupina WB vyrábí na Ukrajině průzkumný dron FlyEye.

Důležitý vstup pro inovační cyklus v oblasti vývoje vyzbrojování a služeb poskytuje Společné centrum pro analýzu, výcvik a vzdělávání (JATEC), které působí v Polsku a integruje ukrajinské zkušenosti z bojiště se standardy NATO.

Prostřednictvím těchto iniciativ se Polsko stalo vzorem ve střední a východní Evropě (CEE) – nejen v podpoře Ukrajiny, ale také v hloubkové spolupráci s ukrajinským obranným průmyslem. Český „model subdodavatelů“ řízený soukromými subjekty

České obranné firmy nepůsobí v nijak zvlášť podpůrném domácím prostředí, které by povzbuzovalo k hlubší spolupráci s ukrajinským vojensko-průmyslovým komplexem, ať už poskytováním dodatečných zdrojů, nebo pomocí při zmírňování závazků a potenciálních rizik. Soukromý zájem a poptávka na trhu však vedly k programům, které přinášejí výsledky a mají potenciál i do budoucna, a to i přesto, že český plán SAFE stále čeká na přijetí a jeho obsah zůstává nezveřejněn.

Navzdory značné podpoře poskytované Ukrajině prostřednictvím Iniciativy pro munici a různých zbrojních programů zůstal „český model“ ve srovnání s Polskem a Rumunskem méně propracovaný a zaměřuje se spíše na prodej zbraní a subdodávky než na společnou výrobu. Vzhledem k tomu, že politická podpora byla poněkud slabší a obranný průmysl se většinou spoléhá na soukromé podniky, nebyly přijaty žádné rámcové dohody mezi vládami.

V roce 2022 podepsala Česká agentura pro mezivládní obrannou spolupráci (AMOS), která patří pod Ministerstvo obrany ČR a působí jako koordinátor českého obranně-průmyslového klastru, memorandum o porozumění s ukrajinským státním obranným konglomerátem Ukroboronprom o vytvoření společného obranného klastru. Dodnes však toto memorandum slouží spíše jako obecný politický rámec než institucionalizované bilaterální struktury. Na základě tohoto memoranda o porozumění zahájily česká státní společnost VOP CZ a Ukroboronprom v roce 2023 spolupráci na opravách ukrajinské těžké vojenské techniky v Česku. Existují i další projekty, včetně spolupráce na výrobě dronů a ručních palných zbraní.

Spolupráce v oblasti obrany a průmyslu se zaměřuje především na munici a dělostřelecké granáty, jakožto hlavní produkty českých výrobců zbraní prodávané na Ukrajinu. Externí financování – například SAFE – lze využít k rozšíření výrobních kapacit na Ukrajině, čímž se dále sníží výrobní náklady a zároveň se Ukrajině poskytne životně důležité vybavení. Například Czechoslovak Group (CSG) spolupracuje s Ukrajinskou Bronetechnikou a spoléhá se na ni jako na subdodavatele, jejíž ukrajinská zařízení lze využít pro lokalizovanou výrobu.

Společnost Rumunska na míru

Bilostranná dohoda o bezpečnostní spolupráci mezi Rumunskem a Ukrajinou, podepsaná v roce 2024, přináší sdílení zpravodajských informací, spolupráci v oblasti kybernetické bezpečnosti a posílení bezpečnosti v oblasti Černého moře.

Zahrnuje také velkovýrobu munice pro Ukrajinu, která slouží jako klíčové centrum údržby a výcviku pro ukrajinské piloty F-16 a mimo jiné podporuje logistický tranzit vojenské pomoci.

V tomto duchu Rumunsko a Ukrajina již léta prohlubují spolupráci v oblasti obrany a průmyslu se zaměřením na společný vývoj, testování a výrobu dronů a bezpilotních letounů s dlouhým doletem, jakož i řešení pro námořní drony.

Dalším pilířem spolupráce jsou opravy a údržba ukrajinských obrněných vozidel na rumunském území, v rámci kterých rozšířila svou přítomnost v Rumunsku i společnost Rheinmetall – přední evropský výrobce zbrojního průmyslu.

Zdrženlivost a abstinence: Slovensko a Maďarsko

Ačkoli Robert Fico, který se v roce 2023 vrátil do funkce slovenského premiéra, se postavil proti oficiální mezivládní vojenské podpoře Ukrajiny, Slovensko od roku 2022 poskytlo patnáct balíčků podpory. Ty se zaměřovaly na nesmrtící, specializované vybavení (jako jsou odminovací vozidla Božena 5), ale zahrnovaly také obranné vybavení (munice 155 mm) a zbraně (samohybné houfnice Zuzana 2). Některé slovenské společnosti, včetně ZVS Holding, jsou klíčovými výrobci munice ráže 155 mm pro Ukrajinu a jejich cílem je dále posílit spolupráci na komerční bázi a lokalizovat výrobu munice a odminovacích vozidel prostřednictvím společných podniků na Ukrajině.

Maďarská vláda mezitím v průběhu let odmítala jak přímou vojenskou podporu Ukrajině, tak i spolupráci s ukrajinským obranným průmyslem. První důvody politického konfliktu se týkaly omezování práv menšin etnických Maďarů žijících v Zakarpatské oblasti na Ukrajině po roce 2015 jako důsledek prohlubujícího se rusko-ukrajinského konfliktu. Později se námitky a obvinění změnily a zahrnovaly dopad budoucího vstupu Ukrajiny do EU na zemědělství, „přelévání ukrajinské mafie do Maďarska“, „zatažení do války“ a v poslední době obavy o energetickou bezpečnost.

Tyto faktory dosud bránily jakékoli smysluplné spolupráci v oblasti obrany a průmyslu; zdá se, že ani plány země v oblasti SAFE nezahrnují kooperativní projekty s Ukrajinou. Mezi promarněné příležitosti patří výroba munice, testování a vývoj bojového vozidla pěchoty Lynx a výroba dronů, což vše je v popředí probíhajícího rozvoje maďarského obranného průmyslu.

Omezení a známé neznámé

Otázky týkající se domácí politiky (rozdílné plánovací priority, nedostatek důvěry) a ekonomických zdrojů (podpora Ukrajiny, přezbrojení a modernizace národních ozbrojených sil z půjček) v zemích V4 se opakovaně stávají překážkami prohloubení a zefektivnění spolupráce s ukrajinským vojensko-průmyslovým komplexem – viz kolísání úrovně a obsahu české a slovenské spolupráce v průběhu let nebo maďarská absence.

Výpočty by mohly komplikovat i některé známé neznámé na Ukrajině: vyhlídky na válku; potenciální urovnání, které by mohlo dokonce omezit ukrajinské zdroje, ozbrojené schopnosti a obranný průmysl; transparentnost a obavy z korupce, slabé mechanismy dohledu a odpovědnosti v obranném sektoru; platný zákaz vývozu obranného vybavení vyrobeného na Ukrajině; a také kontroly vývozu třetích stran a práva duševního vlastnictví.

Mezi další klíčové zranitelnosti patří slabé procesy prověřování dodavatelů, rozpory v předpisech o kontrole vývozu a občasné politické vměšování nebo osobní zájmy v rámci hodnotových řetězců obranného průmyslu.

Tato analýza je jedním z osmi příspěvků připravených v rámci našeho projektu Hlasy Visegrádské skupiny, podpořeného Visegrádským fondem.